

Nr 166.

Av herr **Bondeson m. fl.**, om anslag till avlöning åt en assistent åt konsulenten i svinsjukdomar vid statens veterinärmedicinska anstalt.

I statsverkspropositionens förslag till stat för veterinärmedicinska anstalten, punkt 69 i nionde huvudtiteln, anser departementschefen ej kunna tillstyrka en tjänst som assistent åt konsulenten i svinsjukdomar.

En dylik tjänst har under två års tid uppehållits genom bidrag från Sveriges slakteriförbund. Arvode har härvidlag utgått motsvarande en konsulenttjänst i lönegrad Eo 24.

Trots departementschefens negativa inställning synas oss många och starka skäl tala för att denna tjänst i fortsättningen betalas med statsmedel.

Det är ett allmänt bekant faktum, att smågrisarna i mycket stor utsträckning äro behäftade med sjukdomar av olika slag. En del av dessa är av smittsam natur, en del är att hänföra till brister i utfodringen (bristsjukdomar). Tillsammans förorsaka dessa sjukdomar mycket stora förluster, direkt genom stor spädgrisdödlighet och slakt av gödsvin före slaktåldern, indirekt genom nedsatt tillväxthastighet och högre foderförbrukning per kg tillväxt hos gödsvinen.

För att ge en uppfattning om storleken av de förluster vårt svenska jordbruk årligen förorsakas genom svinsjukdomarna skola några siffror anföras. Under sista åren före kriget var antalet suggbetäckningar för Göta- och Svealand något över 265 000 st. i medeltal per år. Försiktigt räknat böra dessa betäckningar resultera i omkring 2 500 000 födda smågrisar. I de stamboksförda svinbesättningarna är spädgrisdödligheten fram till 3 veckors ålder i medeltal omkring 20 %. En betydande dödlighet förekommer även efter 3 veckors ålder, och dessutom är dödligheten i de vanliga bruksbesättningarna helt säkert betydligt större än i de stamboksförda avelsbesättningarna. Enligt olika beräkningar skulle antalet slaktsvin per betäckning uppgå till 7,0—7,35. Då antalet grisar per kull vid födelsen i de stamboksförda besättningarna uppgår till omkring 11, utgör den totala dödligheten från födelsen till slaktåldern omkring 35 %. Möjligen är antalet födda grisar i bruksbesättningarna något lägre än i avelsbesättningarna, men i den mån detta är fallet torde det lägre födelse-talet vara att hänföra till samma förhållanden, som senare orsaka en högre dödlighet, och bör sålunda kunna höjas genom samma åtgärder, som minska dödligheten. Beräknar man produktionskostnaden för de grisar, som dö före slaktåldern, till i medeltal 20 kr. per st., innebär en med 10 % minskad dödlighet 5 miljoner kronor i ökad inkomst för jordbruket, då på samma antal betäckningar som före kriget ytterligare 250 000 svin skulle nå slaktåldern.

Emellertid innebär icke den höga dödlighetsprocenten i fråga om smågrisarna den största posten på fläskproduktionens förlustsida. De förluster, jordbruket förorsakas genom den långsamma tillväxt och de ökade foderförbrukningar, som svinsjukdomarna föra med sig, äro långt större. Utgår man från medelantalet betäckningar för åren 1934—1938, 265 000 och 7 slaktsvin per betäckning, d. v. s. 1 850 000 gödsvin, samt en så låg medelslaktvikt som 90 kg levande vikt, innebär detta en årlig tillväxt av 166 500 000 kg levande vikt. Foderförbrukningen per kg tillväxt i de stamboksförda besättningarna uppgår till omkring 3,5 fe och torde därför i medeltal för alla svinbesättningar snarare överstiga än understiga 4 fe. Räkna vi emellertid med 4 fe per kg tillväxt, uppgår den årliga foderförbrukningen för vår fläskproduktion till i runt tal 665 miljoner fe. Vid ett pris på fe av 15 öre har detta svinfoder ett värde av 100 miljoner kr. och vid ett fe-pris av 25 öre 166 miljoner kr. Kan man genom bekämpande av svinsjukdomarna minska foderförbrukningen med 10 %, innebär detta en sänkning av årskostnaderna för fläskproduktionen av 10 miljoner kronor vid det lägre fe-priset, d. v. s. 8 öre per kg slaktvikt. Säkert är den variation i gödsvinens foderförbrukning, som enbart sammanhänger med smågrisarnas kvalitet, betydligt större än 10 %, och även om icke alla smågrisar, som nu bilda underlaget för fläskproduktionen, äro av otillfredsställande kvalitet, så är det dock en så stor del, att en höjning av kvaliteten bör medföra väsentliga kostnadsbesparingar för fläskproduktionen.

Under de något mer än fyra år, som konsulenttjänsten med statsbidrag funnits, har ett synnerligen betydelsefullt arbete utförts. Svinsjukdomarna ha före denna tidpunkt ansetts vara synnerligen mystiska och gåtfulla, men genom konsulentverksamheten ha de väsentligaste begreppen klarats upp. Vi veta nu vilka de — ur ekonomisk synpunkt — viktigaste sjukdomarna äro, vad de orsakas av och hur de skola bekämpas.

Som exempel kan nämnas följande: »Svinsjuka» har befunnits vara en smittsam sjukdom och orsakad av ett ultravirulent virus. Den har visserligen varit känd sedan ett flertal år i utlandet, men här i landet har man varit långt ifrån övertygad om orsaken till »svinsjuka» och att den enbart skulle orsakas av ett smittoämne — man misstänkte olämpligt foder och dåliga stallar, och framför allt har man kanske svävat i villfarelse om dess oerhörda utbredning. Den är den kanske mest förhärjande smittsamma svinsjukdomen vi ha och är särskilt vanlig i de större besättningarna. Ett intensivt bekämpande har igångsatts, som framför allt tar sikte på att först befria avelsbesättningarna från sjukdomen. Det är avsett, att bekämpandet sedan skall gå vidare till smågrisuppfödarens besättningar och bruksbesättningar.

Den som synnerligen gåtfull ansedda dödligheten bland späd- och smågrisar har visat sig framför allt bero på bristsjukdomar hos moderdjuren.

Nyssjuka, som tidigare ansetts bero på bristsjukdomar, har visat sig stå i intimt samband med svininfluensa och således vara smittsam.

Mot rödsjuka, som varit ett svinbesättningarnas gissel, har framställts ett ympämne — praktiskt taget 100-procentigt — och f. n. undersökas möjligheterna av att genom lämplig organisation få flertalet av landets svin ympade mot denna sjukdom.

Förutom arbetet med svinsjukdomar ha synnerligen betydelsefulla undersökningar utförts beträffande sterilitet hos nötkreatur, sjukdomar hos kalv samt fölsjuka, vilka samtliga äro av största betydelse för förebyggandet av sjukdomar.

Bland de uppgifter som närmast vänta äro:

åtgärder mot smittsamma sjukdomar och bristsjukdomar även i smågrisuppfödarens besättningar och i bruksbesättningar, vilket arbete på ett effektivt sätt endast kan åstadkommas genom personliga besök vid de olika besättningarna,

s. k. smågrisdagar — uppfödarna samlas och de vanligaste sjukdomarna samt åtgärder mot dessa diskuteras,

försök med en på helt nya principer grundad vaccineringsmetod mot svininfluensa.

Det måste vidare framhållas, att enbart arbetet på statens veterinärmedicinska anstalt, övervakning av de stamboksförda besättningarna, kontroll av utbrott av svinsjukdomar, som kunna antagas vara av smittsam natur, såsom svinpest, taga mer än en mans tid i anspråk. Arbetsuppgifterna, som för varje år blivit allt flera, ha endast kunnat medhinnas genom ett synnerligen intensivt och intresserat arbete. En indragning av arbetskraften skulle vara en dålig belöning härför. Detta kommer att betyda, att icke ens allt nödvändigt rutinarbete kommer att medhinnas, vilket betyder stillastående och tillbakagång för detta för lantbruket mycket betydelsefulla arbete.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att det i punkt 69 under nionde huvudtiteln äskade förslagsanslaget till statens veterinärmedicinska anstalt: Avlöningar måtte höjas med 10 000 kronor till 755 000 kronor i och för avlöning till en assistent åt konsulenten i svinsjukdomar.

Stockholm den 23 januari 1946.

Lennart Bondeson.

C. Fr. Carlström.

Josef Hagman.

B. A. Nilsson.

Carl Beck-Friis.